

דברי תורה

מאת נ"ק מרן אדמו"ר שליט"א

שב"ק פרשת שופטים תשע"ב לפ"ק

בקעמפ מתיכתא נחלת יעקב וויען - לאק שעלדריק

יוצא לאור ע"י מכון מעדני מלך וויען - גליון תשי"ט

לבלתי רום לבבו מאחיו, ולבלתי סור מן המצוה ימין ושמאל, למען יאריך ימים על ממלכתו הוא ובניו בקרב ישראל (יז-כ). ויש לומר דאיתא בגמרא (נדריים פא.) מפני מה אין מצויין תלמידי חכמים לצאת מבני תלמידי חכמים וכו', רב אשי אמר משום דקרו לאינשי חמרי [שאין נוהגין בהם כבוד, ומבזים אותן מפני תורה שבהם] ע"כ. ואם כן אם המלך ירום לבבו, אז יהיה נענש שבניו לא ימלאו מקום אבותיהם בתורה ובחכמה, ולא יזכו בניהם למלכות, ולכן לבלתי רום לבבו מאחיו, ואז יאריך ימים על ממלכתו הוא ובניו.

והיינו כי המלך הוא בחיר ה', אשר בחר בנשמה זו להיות מלך ישראל, ועבור זה נתן לו המעלות הנצרכים להמלך, וארבעים יום קודם יצירת הולד כבר הכריזו על זה, שיהיה חכם וגבור (נדה טז:), ואם כן מה לו להגיס דעתו על מה שניתן לו במתנה ואינו מכחו ומעשה ידיו, ושום תשים עליך מלך אשר יבחר ה' אלקיך בו, הקב"ה בחר בו עוד מראשית יצירתו שיהיה למלך. ועל כן אמר הכתוב, לבלתי רום לבבו מאחיו, שיש לו התעלות על אחיו, כי הוא מופלג במעלתו מהם, שאין זה נכון, הם יש להם במעלתם רק מה שניתן להם מן השמים, וכמו כן גם הוא אין לו החכמה והגבורה מעצמו, אלא מה שחננו אותו מלמעלה.

ומסיים עלה למען יאריך ימים על ממלכתו הוא ובניו בקרב ישראל, ומבואר ברש"י מגיד שאם בנו הגון למלכות, הוא קודם לכל אדם (עיין הוריות יא:). ע"כ. דלכאורה יש להבין, הלא בשעה שבוחרים מלך, הרי חוזרים למצוא איש עם כל המעלות, שחוץ מתורה ויראה יהיה לו גם שאר השלמות הנצרכים לעומד בראש כל עם ישראל, ואיך צוותה תורה למסור המלכות לבנו אחריו שיתכן שלא יהיה בו כל המעלות של המלך הקדום. אך המאמין כי המלך אינו בחיר העם אלא אשר יבחר ה' אלקיך בו, שהשגחה העליונה בחרה בנשמה זו להיות מלך ישראל, וכל המעלות שיש בו ניתנה לו רק עבור שיהיה ראוי להתפקיד שניתן לו, והכל הוא מתנת ה', הן מעלותיו והן בחירתו למלך, ואם כן כיון

אמנם אכתי צריך ביאור מה שאמר לבלתי רום לבבו מאחיו דלכאורה נראה כמיותר. ובפשוטו הכוונה כי יתכן שהמלך יגיס דעתו על מה שהוא נבחר מכל העם להיות המלך בשביל מעלותיו שהוא חכם וגבור וכו'. אבל באמת אל יתהלל חכם בחכמתו ואל יתהלל הגבור בגבורתו וגו', כי אם בזאת יתהלל המתהלל השכל וידוע אותי (ירמיה ל-בב), שיש לו להשכיל כי כל מעלותיו הם מתנת אלקים ואין זה מידו, אלא השכל וידוע אותי, שאני נתתי לו כל זאת.

והכתוב אומר שום תשים עליך מלך אשר יבחר ה' אלקיך בו וגו' (יז-טו). וברמב"ן כתב דמה שאמר אשר יבחר ה' אלקיך בו, על דעת המפרשים, שיהיה נבחר על פי נביא או במשפט האורים, יצוה הכתוב תשים עליך מלך אשר יבחר ה' אלקיך בו, כי הוא יבחר ולא אתה. ודעתי בדרך הפשט, כי טעם אשר יבחר, שכל מולך על עמים, מאת אלקים הוא לו, כענין שכתוב (דניאל ד-כט) די שליט עלאה במלכות אנשא ולמאן די יצבא יתננה. וכך אמרו (בבא בתרא צא:)

שה' צוה להוריש המלוכה לבניו אחריו, וה' הרי יודע העתידות, בודאי שמתחלת יצירתו ניתנו לו כל מה שיצטרך להנהיג מלכותו, וה' שבחר בהמלך ועשה אותו ראוי להתמנותו, הוא הוא המוליד, ונותן גם לבניו אחריו התכונות הנצרכים להמלך לפי הדור הבא. ולכן אמר הכתוב לבלתי רום לבבו מאחיו, והוא מטעם כי המעלות שיש לו אינם מפעולותיו, אלא מתנת אלקים שהכינו מתחלתו עם התכונות של מלכות, ומהאי טעמא יאריך ימים על ממלכתו הוא ובניו, שבנו קודם לכל אדם, כי ה' שבחר באביו, הוא הבוחר גם בבנו, וכמו שעשה את אביו ראוי למלכות, כן יעשה גם לבנו אחריו. אבל החושב כי כחו ועוצם ידו של מעלותיו הביאו אותו למלכות, אין שום פירוש שבנו אחריו יירש מלכותו אחריו.

עוד יש לומר, כי מה שהאדם מתגאה בעצמו ומחשיב מעלותיו, גאווה כזו הבל הוא, כי הוא רק דמיון, מצד שאדם קרוב אצל עצמו רואה רק מעלותיו ואינו רואה חובה לעצמו, ועל זה פשיטא שלא ירום לבבו. אך גם כאשר אחרים מצדיקין מעלותיו ומפארים אותו שהוא אדם השלם אמיתי, אין לו להתגאות. וזה דוגמא מה שאמרו חז"ל (נדה ל:) אפילו כל העולם כולו אומרים לך צדיק אתה, היה בעיניך כרשע ע"ש. וזהו שאמר לבלתי רום לבבו 'מאחיו', ממה ששומע מאחיו שמנשאים אותו במעלותיו, ואם כן אמת הוא שיש בתוכו מעלות שראוי להתנשאות בהן, אף על פי כן יזהר לבלתי רום לבבו.

גם נרמז בו, כי במדת ענוה יש שני מדריגות, הכנעה נגד ה', והכנעה גם נגד בני אדם, וכמו שאמרו חז"ל (חולין פט.). גדול שנאמר במשה ואהרן יותר ממה שנאמר באברהם, דאילו באברהם כתיב ואנכי עפר ואפר (בראשית יח-כז), ואילו במשה ואהרן כתיב ונחנו מה (שמות טו-יז) ע"כ. ופירש בלב אריה, דהענין הנאמר במשה ואהרן גדול ומופלא יותר מענין הנאמר באברהם, דאילו אברהם אמר ואנכי עפר ואפר בעמדו לפני ה', ובהעריך עצמו נגד גדולת הבורא, ואז לא נפלאות להעריך עצמו נגד ה' לעפר ואפר. מה שאין כן משה דיבר אז עם העם המתלוננים עליהם, ובכל זאת אמרו ונחנו מה, זה הוא מעלה נפלאה, ועל זה נאמר והאיש משה עניו מאד מכל האדם אשר על פני האדמה, שגם כנגד בני אדם היה עניו ביותר ע"כ. (ועיין שמן ראש ח"ט פ' תרומה דף רד). וזהו שאמר הכתוב,

שכלפי ה' בודאי אין לראות מעלה בנפשו שירום לבבו, אלא לבלתי ירום לבבו גם מאחיו, שיהיה עניו ושפל ברך גם נגד בני אדם.

עוד היה נראה לרמז בזה, כי דרך האדם להחשיב את עצמו, כאשר מתבונן ומסתכל על הגרועים ממנו, יש הרבה שהם פחותים ממנו, הן בתורה והן ביראה והן בעבודה ונתינת צדקה וחינוך הבנים, וכלפי בני אדם אלו הוא רואה ומחשיב את מעלותיו, ומרגיש לעצמו סיפוק במה שהוא גדול ומעולה יותר מאחיו הפחותים. אבל באמת הרוצה להתעלות יש לו להביט על אלו שעומדים גבוה הרבה ממדריגתו ולהשתדל להגיע למעלתם, וכנגדם יראה פחיתותו האמיתית. וכמו שפירש החיד"א בספרו לב דוד (פרק כה) בשמים ממעל ועל הארץ מתחת (דברים ד-לט), כי בעיני רוחניים של שמים, ממעל, יהיו עיניך למי שהוא עומד למעלה ממך בעבודת ה', ואילו בארץ מתחת, בדברים השייכים לארץ לעניני הגוף, אז יש להביט למי שהוא תחתיו וחסר לו יותר ממך, ותמיד תמצא סיפוק במה שיש לך ע"כ. ולכן קודם שמסדר תפלת שמונה עשרה, לעורר ההכנעה בהאדם, אנו מסדרים תחלה עבודת המלאכים איך שעונים באימה ועושים ביראה רצון קונם, ובאיזה קדושה הם פותחים את פיהם לשבח ולהעריך את ה', כדי שיתן עיניו על השמים ממעל, כמה רחוקה הוא עבודתינו מעבודתם, ולהשתוקק להתעלות יותר במדריגתו. והזו שרימו הכתוב, לבלתי רום לבבו 'מאחיו', ממה שיסתכל על מקצת אחיו, וכנגדם הוא עומד במעלה יתירה, אלא יעריך עצמו מה מעשיו נגד קונו, מלך מלכי המלכים, אם הוא יוצא כנגדו ידי חובתו, הלא יש רבים שעדיפי מיניה, ובזה לא ירום לבבו.

וסיים עלה ולבלתי סור מן המצוה ימין ושמאל, כי על מצות התורה נאמרה, אורך ימים בימינה ובשמאלה עושר וכבוד (משלי ג-טז), שכל מצוה מביאה עמה שפע של אריכת ימים מימין, ועושר וכבוד משמאל. אבל זהו רק כאשר מקיים מצות ה' בהכנעה שאז יש בו השראת השכינה, ואתי דכא. אבל המתגאה שאין אני והוא יכולין לדור ביחד, אז חסרה ההשפעה של המצוה. ולכן הזהירו לבלתי רום לבבו מאחיו, ולבלתי סור מן המצוה 'ימין ושמאל' של המצוה, האורך ימים שיש בימינה, והעושר והכבוד שיש בשמאלה. (ועיין רש"י מלכים א ג-יד).

נתגרב ע"י יודיעו מוה"ר ר' מרדכי אנשיל לאקס הי"ו לרגל השמחה השרויה במעונ בתולדות בנו למול מצב	נתגרב ע"י יודיעו מוה"ר ר' יצחק מרדכי פאללאק הי"ו לרגל השמחה השרויה במעונ בתולדות בנו למול מצב	נתגרב ע"י יודיעו מוה"ר ר' שמואל קנאפפלער הי"ו לרגל השמחה השרויה במעונ בתולדות בנו למול מצב	נתגרב ע"י יודיעו מוה"ר ר' אלעזר אלימלך ווינגארטן הי"ו לרגל השמחה השרויה במעונ בנישואי בנו החתן יודא ארי' גי' למי"ח	לעילוי נשמת מרת מלכה ב"ר יהואל ע"ה נפמרה מ"ז אלול תשנ"ה לפ"ק ת.נ.צ.ב.ה. נתגרב ע"י בנה ה"ר משה עהרענפעלד הי"ו
---	--	---	---	--